

RECENSIONER

Hedvig Lunderquist: ”Min tankevärld har utvidgats”

Den nytkomna boken *Psykoanalys och humaniora* spänner över många områden, vilket speglar författarens gedigna bakgrund inom olika fält. Per Magnus Johansson är psykolog, psykoanalytiker och specialist i klinisk psykologi, samt privatpraktiserande psykoanalytiker, docent i idé- och lärdoms historia vid Göteborgs universitet och redaktör för kulturtidskriften *Arche*.

Boken är den femte i serien *Freuds psykoanalys*, som behandlar psykoanalys som teori, praktik och historia utifrån den idé- och lärdoms historiska traditionens ramar, och innehåller en samling texter som publicerats mellan 2004 och 2013 och som nu utges i reviderad form.

Författaren presenterar bokens texter som ett personligt svar på huvudfrågan: ”Hur förhållandet mellan psykoanalys och humaniora kan beskrivas och hur det i framtiden skulle kunna gestalta sig”. Johanssons förebild är Sigmund Freuds förhållande till skönlitteratur, filosofi, konst och idéhistoria och hur detta berikade och guidade Freud i hans arbete.

Andra förebilder är Jacques Lacan och Julia Kristeva och Frankrike som föregångsland vad gäller utbytet mellan psykoanalys och humaniora.

De fjorton innehållsrika

PSYKOANALYS OCH HUMANIORA
Av Per Magnus Johansson
Daidalos, 2014.

texterna är av olika karaktär och kan läsas var för sig. Ibland är det författaren själv som utifrån psykoanalytiska begrepp analyserar, som i resonemanget om ett par av August Strindbergs noveller.

Strindbergs tankar om lösningen av inre konflikter samt om ensamhetens problem vidareutvecklas och problematiseras.

I andra texter är det olika begrepp som diskuteras och åskådliggörs, så som minne, glömska, bortträngning, sublimering eller Lacans triangel av begrepp: det symboliska, det reala och det imaginära. Exempel är texten ”Upplysningen och psykoanalysen”, som handlar om hur psykoanalysen bidragit till kunskap/upplysning om människans villkor.

Här diskuteras människan

som social varelse och vad vi måste göra avkall från för att ingå i en gemenskap – bortträngning som något essentiellt mänskligt för att upprätta gränser.

Ibland är det andra författare som ges utrymme, som när tre olika forskare inom kriminalpsykologi/psykiatri och deras respektive resultat och synsätt presenteras och ställs mot varandra på temat mord. Texten ”Psykoanalytiken och kreativiteten” är närmast ett upprop till praktiserande psykoanalytiker/psykoanalytiker att läsa och skriva (eller tala) för att komma loss ur motstånd och överföring som sker i behandling och uppnå en ”hälsosam distans”.

Freuds texter om begrepp som tas upp samt texter om olika verk av författare, dramatiker och konstnärer återkommer genom hela boken. Där finns också en historisk beskrivning av förhållandena i Wien vid tiden för psykoanalysens födelse. Ibland närmar sig texterna ett nästan poetiskt språk, som i följande citat från texten ”Att minnas – om glömska”:
”Och i glömskans kraftspel, fångad av tiden och begränsad av rummet, lever en sårbar och begärande människa, som är i behov av att såväl minnas som att ha förmågan att glömma.”

Efter att jag läst färdigt boken kändes det som om min tankevärld utvidgats betydligt. Många viktiga frågor blir belysta på ett intressant och varierat sätt som passar mitt sätt att tänka.

Det är som att texterna öppnar dörr efter dörr och tvingar till eftertanke och ett ställningstagande. En dialog infinner sig. Jag faller som en fura för Johanssons argument. Mer kultur åt folket (inte bara psykoanalytikerna väl)!

Om jag måste uttala något kritiskt kan jag tänka mig att strukturen i boken inte faller alla i smaken. Ibland är texterna väl svåra även för någon med förkunskaper och en del texter seglar iväg på ett lite oensurerat hav av

”Jag faller som en fura för Johanssons argument. Mer kultur åt folket (inte bara psykoanalytikerna väl)!”

poetiska uttryck och vändningar. Vissa idéer upprepas i de olika texterna. Om man ska se det positivt så visar det kanske vad som upptagit författarens uppmärksamhet mest och som gett upphov till nya tankar/texter. Och att dela tankar med den här författaren ser jag som ett privilegium. ●

Hedvig Lunderquist
är psykolog och musikstuderande på
Carleton University, Ottawa